2 курс

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

ЎзР ОЎМТВ
Буйруқ № 892
4 10 2019 йил

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети.
- Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2019 йил «17» 08 даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

4. ИЛК БОР КИРИТИЛИШИ.

Мазкур малака талабини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	***5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи.....**	4
1.1.	Қўлланилиш соҳаси.....	4
1.2.	***5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти*** бакалавриат таълим йўналиши бўйича касбий фаолият таснифи.....	5
2.	***5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар.....**	7
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар.....	7
2.2.	*5111200 - Ўзбек тили ва адабиёти* таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятига қўйиладиган малака талаблари	8
3.	***5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар .....**	10
3.1.	Ўқув режаси фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	11
3.2.	Малака амалиётига қўйиладиган талаблар.....	17
3.3	*5111200 - Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми	19

1. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавр таълим йўналишининг умумий таснифи

Олий таълимнинг ушбу малака талаби ***5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти*** таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш олий таълимнинг ўқув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурида кўзда тутилган ўқув шакли, меъёрий муддати ва унга мувофиқ мос малака даражаси 1- жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режаси ва фан дастурда кўзда тутилган ўқув шакли, меъёрий муддати ва унга мувофиқ малака даражаси

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Таълим дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриат таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурлари	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби ***5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти*** таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалавриат таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда малака талаби асосида ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиши бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда, ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ҳамда янгилаш учун масъул олий таълим муассасасининг профессор-ўқитувчилари;
- таълим йўналиши ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходим ва талабалари;
- ўз ваколати доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасасининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар, кафедра мудирлари);
- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Таълим сифатини назорат қилиш бўлими, Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;
- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

- таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи

1.2.1. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий фаолиятининг соҳалари:

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълим муассасалари учун бакалавриат таълим йўналиши бўйича педагог кадрлар тайёрлаш жараёнида фойдаланиладиган фанлар, педагогик фаолият воситалари, усуллари, методлари;

- ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти ва бошқа тармоқ илмий-тадқиқот институтларида мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-педагогик тадқиқот ишлари билан шуғулланиш;

- оммавий ахборот воситалари, давлат бошқаруви органлари, бошқа давлат ва нодавлат муассасаларида касбий фаолият юритиш каби комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин. Бўлиши мумкин бўлган қўшимча ва ўзгаришлар муайян таълим йўналишиларининг малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда ҳисобга олиниши назарда тутилади.

1.2.2. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг объектлари:

- ўзбек тили ва адабиёти таълими жараёнлари; ўқитишнинг замонавий педагогик технологиялари ва методлари, таълимнинг назарий масалалари; ўқитиш методикаси; лойиҳалаштириш асосида ўқув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини лойиҳалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, мактабдан ташқари таълим муассасалари таълим-тарбия жараёни; таълим соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимларини топишни ташкил этиш жараёни; таълимни бошқариш ва педагогик жараённи ташкил этиш;

- ўзбек тили: назарий ва амалий, синхрон, диахрон, ижтимоий-маданий ва дилектологик аспектларда; нутқ маданияти ва услубияти, давлат тилида иш юритиш; эски ўзбек тили ва ёзуви;

- адабиётшунослик: бадиий адабиёт ва халқ оғзаки ижоди, тарихий ва назарий аспектларда;

- мос ихтисослик бўйича илмий-тадқиқот жараёнлари, маънавий-маърифий тарғибот ишлари жараёни.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин. Бўлиши мумкин бўлган қўшимча ва

ўзгаришлар муайян таълим йўналишларининг малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда ҳисобга олиниши назарда тутилади.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти **таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:**

- *умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими муассасаларида "Она тили", "Она тили ва адабиёт", "Ҳозирги ўзбек адабий тили", "Адабиёт", "Адабиёт қоидалари", "Халқ оғзаки ижоди", "Одобнома", "Маънавият асослари", "Давлат тилида иш юритиш" фанларидан ўрнатилган тартибда дарс бериш;*
- *таълим тизимида кабинет мудири ва унга тенглаштирилган лавозимларда ишлаш;*
- *мос таълим йўналишлари бўйича таълимни амалга оширувчи вазирликлар, унинг тармоқ бошқармалари ва муассасаларида методист бўлиб ишлаш;*
- *ижтимоий-гуманитар йўналишдаги илмий-тадқиқот ташкилотларида кичик илмий ходим бўлиб ишлаш;*
- *архивларда, ахборот-ресурс марказларида маслаҳатчи-методист; нашриётларда, оммавий ахборот воситаларида муҳаррир, мусаҳҳиҳ; қўлёзма фондларида, турли тадбиркорлик субъектларида, нодавлат ва жамоат ташкилотларида ишлаш;*
- *маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органлари ҳамда жойлардаги маънавият ва маърифат марказларида ишлаш;*
- *ишлаб чиқариш соҳаларида, касбий таълим педагогикаси ва технологияси, ўқитишнинг дидактик воситаларини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш.*

1.2.3. ***5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти*** **таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг** ***турлари:***

-педагогик;

-илмий-тадқиқот;

-маънавий-маърифий;

-ташкилий-бошқарув;

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Бакалавр тайёрланадиган касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бакалаврларининг касбий мослашув имкониятлари:

Битирувчилар касбий қайта тайёрлашдан ўтгандан кейин олий, умумий ўрта таълим, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида таълимнинг ваколатли бошқарув органлари томонидан аниқланадиган турдош (соҳага мос) фанларни ўқитиш имкониятига эга бўлади.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари:

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши бўйича бакалавр ***5А111201 – Ўзбек тили ва адабиёти*** магистратура мутахассислиги бўйича икки йилдан кам бўлмаган

муддатда магистратурада ўқишни давом эттириши мумкин. Шунингдек, ўрнатилган тартибда мустақил тадқикотчилик асосида илмий тадқикот ишларини олиб бориши мумкин.

2. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

Бакалавр:

- фукаролик жамиятининг долзарб масалаларини билиши, Ўзбекистон ривожлантириш стратегиясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга;

- дунёқараш билан боғлиқ фалсафий билимларга тизимли эга бўлиши, мустақил таҳлил қила олиши, касбий фаолиятида уларни ҳисобга ола билиши;

--хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид хужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий билимларга эга бўлиши ҳамда улардан замонавий илмий асосда хаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;

-ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, касб фаолиятида мустақил қарорлар қабул қила олиши;

- тегишли бакалавриат йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;

-янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;

-соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниқтириш ўқув ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

-таълим йўналишлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

-тегишли бакалавриат таълим йўналишлари доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;

-кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб олши учун тайёрланадилар.

2.2. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари:

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

-педагогик ва ахборот технологиялардан фойдаланган ҳолда, ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш;

-жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;

- касбий муаммолар ечимини топиш;

- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;

- фикрлар хилма-хиллиги шароитида бошқарув қарорини қабул қилиш;

-бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш ҳамда уни бажариш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижасини баҳолаш;

Педагогик фаолиятида:

- таълим мазмунини белгилаш тамойиллари ва мезонларига риоя этиш, ўқув материалларини танлаш ва тизимлаштиришга доир замонавий ёндашувларни ҳисобга олиш, ўқув материалларини моделлаштириш малакасига эга бўлиш;

- ўзбек тили ва адабиётини, унинг ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштириш;

- ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдалана олиш, бунинг учун ўз устида тинимсиз ишлаш, мустақил билим олиш кўникмаларини шакллантириш;

- Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий қадриятларга ҳурмат руҳида шаклланиб бориш;

- кенг дунёқарашга эга бўлган ва мустақил фикрлайдиган маънавий етук мутахассис сифатида шаклланиш;

- ўзбек тили ва адабиётини ўқитишнинг самарали усулларини чуқур эгаллаши ва ундан фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлиши;

- инглиз тилини чуқур ўзлаштириши ва ундан касбий фаолиятда фойдалана олиш;

- ривожланган хорижий мамлакатлар таълим тизими билан яқиндан танишган ҳолда, улардаги ўқитишнинг илғор усулларини таълим жараёнига татбиқ қила олиш;

- яхлит педагогик жараённинг умумий қонун, қонуният ва тамойилларига амал қилиш, таълим-тарбия жараёнида гнесиологик, ташкилий, психологик, дидактик, социологик ва кибернетик қонуниятларнинг уйғунлигига эришиш;

- таълим-тарбия жараёни таркибий қисмлари (мақсад, натижа, мазмун, шакл, метод ва восита)нинг ўзаро алоқадорлиги ва умумийлигини ҳисобга олиши;

- таълим-тарбия жараёнини ташкил этишнинг асосий ва ёрдамчи шаклларидан унумли фойдаланиш; ўқувчиларнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш ва ўтказиш;

- таълим-тарбиянинг хилма-хил методларини, замонавий педагогик технологияларни оқилона танлай олиш, ижодий ёндашув асосида метод ва технологияларнинг миллий менталитетга мослигини таъминлаш ***қобилиятига эга бўлиши керак.***

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- ўзбек тили ва адабиёти соҳасида олинган назарий амалий билимларни қўллаш орқали илмий тадқиқотлар олиб бориш;

- илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикасига, шунингдек, тилшунослик, адабиётшуносликнинг назарий масалаларига оид мавзуларда тадқиқотлар олиб бориш;

- эски ўзбек тилида ёзилган қўлёзма манбаларни ўқиш ва татбиқ қила олиш;

- тадқиқот мавзусига оид инглиз тилидаги материалларни ўқий олиш ва амалда қўллаш;

- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;

-касбий фаолият объекти йўналишига мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини ўрганиш;

-тил ва адабиёт ўқитишнинг самарали методларига оид хорижий давлатлардаги илмий тўпламлар, илмий-тадқиқотларни ўрганиш;

-маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;

-илмий-тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этиш ***қобилиятларига эга бўлиши керак***.

Маънавий-маърифий фаолиятида:

- маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиш, уни ташкил этиш методикасини эгаллаш, ўқувчилар онгига миллий ғоя ва миллий ғурурни сингдириш;

- ўқувчиларда мафкуравий ва ахборот хуружларига, ҳозирги даврдаги энг глобал муаммо – оммавий маданиятга қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва технологияларини билиш;

- глобаллашув шароитида кечаётган жараёнларда миллий тил ва адабиётнинг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш;

- маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича суҳбатлар ўтказиш;

- миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишда, умуминсоний қадриятлар, меҳр-оқибат, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш ***қобилиятига эга бўлиши керак***.

3. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабаларнинг қуйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

гуманитар ва табиий-илмий фанлар;

умумкасбий фанлар;

ихтисослик фанлари;

қўшимча фанлар.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиш назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда, талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиш лозим.

Ўқув режага киритиладиган ихтисосликка оид фанларнинг амалий машғулотлар ва лаборатория ишлари олий таълим муассасасида ўтказилади.

Назария ва амалиёт яхлитлигини таъминлаш учун талабаларнинг малакавий амалиётлари умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейларида ўтказилади.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки бўйича:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар ва табиий-илмий фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади;

Табиий-илмий фанлар бўйича:

умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими билан узвийлик ҳамда узлуксизликни инобатга олган ҳолда билишнинг математик дастурлаш усуллари ва жараёнларни моделлаштириш тамойиллари, информатика ҳамда ахборот тўплаш, уларни қайта ишлаш ва узатиш усулларининг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти ҳақида олий даражадаги тасаввурларни шакллантириши;

экологиянинг тадқиқот методлари, экосистемалар ва уларнинг классификацияси, Ўзбекистонда атмосфера, гидросфера ва литосферадаги экологик муаммолар, Ўзбекистонда тарқалган экосистемалар ҳақида маълумот бериш;

дастурлаш ва ҳисоблаш техникаси ҳамда дастурий таъминот имкониятларидан фойдаланиш;

турли соҳаларда ахборот тизимлари ва уларнинг қўлланиши билан боғлиқ бўлган асосий тушунчалар;

маълумотларни қайта ишлаш алгоритмлари, ҳамда турли маълумотлар структуралари билан ишлаш алгоритмларини билиши;

турли хил ахборот тизимларида рўй берадиган асосий ахборот жараёнларини таҳлил қилиш бўйича билим, ўқув, малака ва кўникмаларни шакллантириши;

тарбия жараёнида турли ёшдаги болалар ва ўсмирлар соғлигини ҳимоя қилиш, умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейлар шарт-шароитлари, жиҳозланиши ва ўқув юкламанинг организмга таъсирини ўрганиши;

тарбия жараёнида турли ёшдаги болалар ва ўсмирлар организмининг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиш, зарарли одатлар, гиёҳвандликнинг олдини олиш, ёшларнинг оилавий ҳаётга тайёрлашнинг тиббий-гигиеник асослари ҳақида билим, кўникма ва малакаларини шакллантириши;

ўқув-тарбиявий жараённинг комплекс хусусиятга эга эканлигини эътиборга олган ҳолда, ахборот технологияларини жорий этишни интегратив ёндашув асосида ташкил этиш малакасини таркиб топтириши;

ўқитишнинг илмийлиги ва кўргазмалилигини таъминлаш мақсадида ахборот технологияларининг мультимедиа имкониятларидан унумли фойдаланишга ўргатиши;

замонавий ахборот технологиялари муҳитида ўқув жараёнини лойиҳалаштиришда ўқитишни индивидуаллаштириш, интенсивлаштириш ва оптималлаштиришга эришиш малакаларини шакллантириши;

ўқитишнинг самарадорлиги ва натижавийлигини таъминлаш мақсадида ахборот-коммуникация технологиялари воситаларини тизимли, мантиқий кетма-кетликда қўллаш кобилиятини таркиб топтириши;

ўзбек тили грамматикасининг аксиоматик назарияси, аксиомалари, символлари, формулалари, келтириб чиқариш коидалари, теоремалари;

табиий тилларни формаллаштириш, ўзбек тили сатҳлари бирликларини, сўз туркумларини, гап бўлакларини моделлаштириш;

ўзбек тилидаги феълнинг грамматик категорияларини моделлаштириш асосидаги маълумотлар базасини яратиш, тилларни ўкитиш, билимларни баҳолаш алгоритми, матнларни таҳрирлаш, анализ ва синтез дастурлари, автоматик таржима жараёни, компьютерда инглизча-ўзбекча, ўзбекча-инглизча таржима алгоритми (гапни таҳлил қилиш, таржима қилиш), лингвистик масалаларни компьютер воситасида ҳал қилиш йўллари;

табиий тилларнинг компьютер луғатлари; тезаурус, конкорданс, автоматик таржима луғатлари;

лингвистик масалаларни ҳал қилишнинг компьютер дастурларини ишлаб чиқиш бўйича билим, кўникма, малакларини шакллантириши лозим.

психика, шахс, фаолият, мулокот, билиш жараёнлари, иродавий сифатлар, ҳиссий ҳолатлар, индивидуал хусусиятларга доир билим, кўникма ва малакаларни шакллантириш;

психологиянинг моҳияти, психика ва онг тушунчалари, психик жараёнлар, психик ривожланиш ва унинг ўзига хос хусусиятлари, ёш даврлари таснифи, психик тараққиётнинг турли босқичлари учун хос психофизиологик ва психологик хусусиятлар ҳаикдаги билимлар билан қуроллантириши;

бўлажак ўқитувчиларни замонавий педагогика фанининг назарий-тарихий асослари ва ўқитувчи маҳоратига доир билимилар билан қуроллантириш, таълим-тарбия жараёнини оқилона ташкил этиш, педагогик меросдан самарали фойдаланиш, реал таълим амалиётида юксак педагогик маҳорат ва ўқитувчи нутқи маданиятини намоён эта олишга ўргатиш;

ўқув-тарбия жараёнини самарали бошқариш, ўқув-меъёрий ҳужжатлар билан ишлаш ҳамда таълим олганликни ташхис этиш қонунияти ва тамойиллари билан таништириши;

миллий ва жаҳон педагогика фанлари тараққиёти билан таништириш ҳамда педагогик меросдан самарали фойдаланиш кўникма ва малакаларини шакллантириши;

талабаларни ўқитувчи фаолиятида касбий маҳоратнинг тутган ўрни, мазмун-моҳиятига доир назарий билимлар ҳамда педагогик фаолиятнинг турли кўринишларида ўқитувчининг муомала маданияти, оғзаки ва ёзма нутқ маданияти, ўқувчилар билан алоқа ўрнатиш ва мулоқотга кириша олиш методикасини тўлиқ ўзлаштириш малакаларини шакллантириши лозим.

Умумкасбий фанлар блоки бўйича:

таълим тизимида қўлланиладиган замонавий педагогик технологияларни она тили ва адабиёт таълимида қўллай олиш малакаларини шакллантириши;

нутқ маданияти генезиси ва тарихий омиллари, шарқ ва ғарб маданияти ва нотиқлик назарияси, адабий турлар ва ифодали ўқиш, бадиий асар ретсепсияси риториканинг шаклланиш тарихи, асосий тамойиллари, ғарб ва шарқ нотиқлик мактаблари, нутқ маданиятининг асослари, касбий хосланиши, педагог нутқи маданияти каби масалалар ҳақида маълумот бериши;

график, орфографик ва пунктуацион меъёрлар, ёзув тарихи, ўзбек имло қоидалари, пунктуацион меъёрлар тарихи, тиниш белгилари турлари, уларнинг қўлланиш ҳолатлари, товушлар тизими ва унинг ёзувда акс этиши, жорий имло қоидаларида юзага келган мунозарали ўринларга муносабат билдириш кўникмасини шакллантириши;

тилшунослик фанининг бошқа фанлар билан алоқаси, тилнинг пайдо бўлиши,тил ва тафаккур, тил ва маданият, тил ва жамият, тил ва нутқ муносабати, буюк аждодларимизнинг ўзбек ва жаҳон тилшунослиги ривожига қўшган ҳиссаси, уларнинг илмий мероси, она тилимизнинг халқаро миқёсдаги ўрни ва нуфузи, унинг бошқа тиллар билан алоқалари, дунё тиллари таснифи, тил сатҳлари ўртасида изоморфлик каби масалалар ҳақида талабаларда кўникма ҳосил қилиши;

ўзбек диалектологиясининг ўрганилиши, ўзбек шевашунослигининг тушунчавий-терминологик аппарати, транскрипция хусусиятлари, шеваларни таснифлаш тамойиллари ва усулларихусусидаги билимларнинг берилиши;

тил тарихи масалаларига доир методлар, ўзбек тили тарихини даврлаштириш, кичик матнларни фонетик, грамматик таҳлил қилиш, эски ўзбек ёзуви алифбоси ва унинг имло қоидалари, қўлёзма матнларни ўқиш ва ёзиш малакаларини шакллантириши;

миллий уйғониш даври шеъриятида вазн, поэтик жанрлар ва образларнинг янгиланиши қонуниятлари, миллий уйғониш даври насри ва драматургиясининг шаклланиши ҳамда тараққиёти омиллари, миллий уйғониш даврида янгича адабий-эстетик тафаккурнинг юзага келиши шароити ва сабаблари, янги ўзбек адабиётини ташкил қилувчи омилларни ўқувчига етказа олиш, танланган адабий-илмий мавзу юзасидан илмий хулосалар чиқара билиш кўникмаларини шакллантириши;

ўзбек фольклорининг тарихан шаклланган адабий, лингвистик мактаблари ва таълимотлари, мумтоз ва замонавий методлари, уларнинг муҳим хусусиятлари, ўзбек фольклорида мифологик дунёқараш ўрни, фольклор асарларининг ижро анъаналари, жанрлараро муносабат мезонлари ҳақидаги билимларни бериши;

матншунослик фани унинг келиб чиқиш тарихи; матншуносликни ўқитишда – филологиянинг адабий, тарихий, илмий асарлари ҳамда тарихий ҳужжатлар матнини илмий-танқидий ўрганиш; матншуносликнинг адабий, тарихий ва илмий асарлар турларига бўлиниши; бу фанннинг манбашунослик билан узвий боғлиқлиги;

ёзма ишларнинг ўзбек тили таълимидаги ўрни, ёзма ишларга қўйиладиган умумий талаблар, ёзма ишларнинг турлари, ёзма ишларни ташкил этиш малакасига эга бўлиши зарур.

мумтоз адабиёт тушунчаси ва унинг хусусиятлари, ўзбек адабиёти тарихининг тараққиёт босқичлари, адабиёт тарихини ўрганишнинг методологик асослари ва уни даврлаштириш тамойиллари, ўзбек мумтоз адабиёти тарихи даврларининг ўзига хос

жиҳатлари, мумтоз адабиёт жанрлари поэтикаси, аруз вазнининг умумий конуниятлари, бадиий санъатларнинг ҳосил бўлиш йўлларини ва мумтоз шеъриятда қўлланиш усулларини таҳлил қила олиши;

жаҳон адабиёти тарихининг назарий муаммолари, жаҳон адабиёти дурдоналарини таҳлил қилиш, жаҳон адабиёти намояндалари, жаҳон адабиёти тараққиёти тамойиллари, бадиий асарларнинг ғоявий моҳияти ва бадиий хусусиятлари тўғрисида хулосалар чиқариш борасида илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни шакллантириши лозим;

замонавий ўзбек адабиёти ва адабий жараёнининг тараққиёт тамойиллари, қонуниятлари, замонавий ўзбек адабиёти намояндалари асарларини тушуниш ва таҳлил қилиш, замонавий ўзбек адабиётини фольклор, мумтоз адабиёт ва жаҳон адабиёти материаллари билан қиёслаш, бадиий асарни мустақил ўқиш, таҳлил қилиш ва баҳолаш, шунингдек, ҳозирги адабий жараёнга хос қонуниятлар, миллий истиқлол даврида яратилган адабий-эстетик қарашлар бўйича адабий суҳбатлар ўтказиши, ҳозирги адабий жараёндаги бадиият намуналарини таҳлил этиши ва улардан хулосалар чиқара олиши;

ўзбек адабий танқиднинг тарихий тараққиёти, бадиий асарни илмий-назарий талқини ва таҳлили, бадиий асарни услубий таҳлил этиш, адабий танқидчилик ва бадиий адабиётда шакл ва услублар хилма-хиллиги, бадиий таҳлилда асарнинг миллийлик умумбашарийлик муаммосини англаши, муайян мавзуни юзасидан илмий хулосалар чиқариш юзасидан тасаввур ва кўникмаларга эга бўлиши;

адабий таълим методикаси ва амалиёти илмида интегратив ёндашувнинг назарий асослари, экспрессив, трансакионал ва поэтик ёндашув методлари, адабиёт ўқитиш методикасининг адабиётшунослик туркумидаги фанлар билан алоқаси, адабиёт фанини ўқитишда интегратив ёндашувнинг таъсири масалалари, этнографик метод принциплари, тил ва адабиёт таълимида интегратив ҳамда шахсий ёндашув қобилиятларини ўстириш модели, тил сатҳларидаги бирликларнинг бадиий асар матни ва таҳлилидаги ўрнини аниқлашга ўргатиш малакасига эга бўлиши;

ўзбек болалар адабиёти, унинг тараққиёти, ўзбек болалар адабиётининг намояндалари ҳақидаги маълумотларни бериши;

шарқ тиллари араб ва форс тилида имло қоидалари, араб ва форс тилида сўз ясалиши, араб ва форс тилида ўзак ва у орқали сўзларни топа билиш, араб имлосидаги матнларни қийинчиликсиз мутолаа қилиб табдил қила олиш, ўзбек тили таркибидаги араб ва форс сўзларни таҳлил қила олиш кўникмаларини;

давлат тилида иш юритиш, ўзбек адабий тили меъёрлари, нутқнинг услубий шакллари, матн турлари ва таркиби, Ўзбекистон Республикасида ҳужжатчиликнинг такомиллашуви, иш ҳужжатлари ва уларга қўйиладиган асосий талаблар ҳақидаги маълумотга, иш юритиш малакасини шакллантириши;

гуманитар ва табиий-илмий фанлар билан ихтисослик фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаши зарур.

Ихтисослик фанлар блоки бўйича:

талабаларни ўзбек тили ва адабиётини ўқитишнинг энг қулай ва замонавий методларини таълимнинг турли босқичларида қўллай олиш, она тили ва адабиёти

ўқитувчисининг касбий фаолиятига доир дастлабки билим ва кўникмалар шакллантириш, бўлажак ўқитувчиларга қўйиладиган касбий талаблар асосида она тили ва адабиёти фанини замон талаблари даражасида ўқитишнинг самарали методлари, шакл ва усуллари ҳақида маълумотлар билан қуроллантириши;

адабиётшунослик назарияси, адабий тур ва жанрлар, бадиий адабиёт, унинг жамият ҳаётида тутган ўрни ва аҳамияти, яратилиш қонуниятлари, тараққиёт босқичлари, бадиий асарнинг тасвирий ҳамда ифода воситалари, таркибий тузилиши, адабий жараён хусусиятлари, адабиёт назарияси сўз санъатининг ижодий тажрибаларига таяниши, турли даврларда яратилган энг сара бадиий асарлар таҳлили, тарихий-адабий жараённи ўрганиш.

Алишер Навоий адабий фаолиятини ўрганишнинг назарий ва педагогик асослари, таълим босқичларида Навоий ҳаёти ва фаолиятини ўрганишга янгича ёндашув, "Хамса"чилик тарихи, хамсанавислар ижодини ўргатишга интегратив ёндашув, Навоий ижодига бағишланган конференция, семинар-тренинглар ўтказиш орқали таълим самарадорлигини ошириш;

адабиётнинг таркибий қисмлари, адабий тур ва жанрлар тушунчаси, бадиий образ ва образлилик, сюжет, конфликт, композиция, шеър тизимлари ҳақидаги билим кўникмаларини шакллантириши;

ҳозирги ўзбек адабий тили, унинг бўлимлари-фонетика, лексикология, морфология, синтаксис каби бўлимларнинг таълим босқичлари дастур ва дарсликларида берилиши ва уларни ўқитиш методикасини тўлик ўзлаштириши;

она тилини ўқитишда ихтисослик хусусиятларидан келиб чиқиб, коммуникатив, интегратив компетентлик ёндашувларига асосланиш;

турли фанлардан олинган билимлар, кўникма, малака ва тажрибани ҳисобга олиш, таяниш, интеграция қилиш, она тилида коммуникатив, касбий коммуникатив, ижтимоий компетентликни баравар ривожлантиришни назарда тутиш;

Ихтисослик фанларнинг дастурларини ишлаб чиқишда кадрлар буюртмачиларининг талаблари эътиборга олинади.

Қўшимча фанлар блоки бўйича:

бакалавр таълим соҳасидаги талабаларнинг бакалавриат умумкасбий ва ихтисослик фанлари бўйича қўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;

меҳнат бозорида рақобатбардошликни таъминлаши ҳамда таълим хизматлари соҳалари ривожини жадаллаштириши;

таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюктураси тез ўзгараётган шароитда бакалавриат таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фан дастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминланиши;

касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлай олиш, касбий нуқтаи назарнинг баркарорлигини таъминлаши лозим.

Танлов фанлари:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Илмий Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. Малака амалиётига қўйиладиган талаблар

Малакавий амалиётлар бакалавриат таълим дастурининг мажбурий қисми ҳисобланади.. Малакавий амалиётлар ўқув-танишув, ишлаб-чиқариш, педагогик ва битирув олди амалиёт машғулотлари кўринишида бўлиб, талабаларнинг касбий-амалий тайёрланганлигига бевосита йўналтирилган бўлади. Бакалаврлар тайёрлашнинг таълим дастури – умумкасбий фанлар билан боғлиқ ўқув амалиёти ва касбий тайёргарлиги билан боғлиқ амалиётларни ўз ичига олади.

Ўқиш даврида ўқув-танишув амалиёти ўтказилади. Мақсад – ўқитаётган касбий фанларининг назарий билимларини амалиётга тадбиқ этиш, амалий кўникма ва малакаларни ривожлантиришдан иборат. Амалиёт натижаси ва ҳисоботи баҳолаш мезонлари асосида баҳоланади.

Фольклор амалиётида:

талабалар билан экспедиция уюштирилаётган ҳудуд аҳолиси орасида ёзиб олинган халқ оғзаки ижоди материаллари юзасидан танишув суҳбати ўтказилади, респондентлар билан материал ёзиб олиш жараёнида амал қилинадиган муомала этикасини ўрганилади. Материал ёзиб олиш техникаси билан танишилади ва маҳаллий аҳолидан халқ оғзаки ижоди намуналари ёзиб олинади. Ёзиб олинган намуналар қиёсланади. Тўпланган материаллар тартиблаштирилади, оққа кўчирилади, ҳисобот учун маълумот тайёрланади. Бундан ташқари, талабалар аҳолидан маҳаллий ҳудудда ўтказиладиган маросимлар рўйхатини аниқлаштиради, маросимларни ўтказиш тартибини изоҳлайди. Аҳолидан эпик асар намуналарини, респондентлардан мазкур асарларни ўрганиш тарихини ёзиб олади.

Диалектологик амалиётда:

талабаларга амалиётнинг мақсад ва вазифалари ҳақида маълумот берилади. Амалиётга бориладиган ҳудуд аниқланади. Талабаларга шеваларни ўрганиш бўйича йўриқнома тақдим этилиб, ўрганилиши режалаштирилган ҳудуд шевасининг хусусиятлари ҳақида маълумот берилади. Ҳудуд шеваси вакиллари билан гуруҳ талабаларининг мулоқоти уюштирилади. Мулоқот нутқи ёзиб олинади ва тўпланиб, транскрипция қилинади.

Материаллар таснифланиб, алоҳида дафтарларга ёзилади ва улар амалиёт раҳбарларига топширилади.

Педагогик амалиёт алоҳида ишлаб чиқилган амалиёт дастурлари асосида таянч умумий ўрта таълим, ўрта махсус ва касб-ҳунар таълими муассасаларида ўтказилади. Педагогик амалиёт талабанинг аудиторияда олган билимларини педагогик жараёнда синаб кўриш, дастлабки малака ва кўникма ҳосил қилиш ҳамда пировард натижада кадрнинг компонентлигини шакллантиришга хизмат қилади.

Педагогик амалиётга масъул кафедралар ва педагогик амалиёт бўлими ҳамда факультет ўқув методик комиссиялари ташкилотчилигида ҳисобот конференцияси ёки тақдимот шаклида якун ясалади.

Амалиётни ўтказиш муддатлари ўқув режаси билан аниқланади.. амалиёт тугагандан сўнг талабалар амалиёт давридаги фаолияти ҳақида амалиёт ўқитувчилари-раҳбарлари ва қабул қилувчи ташкилот вакилларидан таркиб топган комиссия олдида ҳисобот беришади. Баҳолаш мезонлари ўқув дастурида белгиланади.

Талабанинг илмий-тадқиқот иши амалиётнинг бир бўлагини ташкил қилиши мумкин. Илмий-тадқиқот иши битирувчиларда касбий компетенцияларни шакллантириш ва мустаҳкамлашга кўмаклашади. У бититувчини 8-семестрда кафедранинг илмий ишида албатта иштирок этишини, курс ишларини касбий (ихтисослик) блокнинг базавий фанлари мавзуси бўйича илмий ишда иштирок этишинива битиув малакавий ишини кафедранингилмий мавзуси бўйича бажарилишини назарда тутади.

Талабалар илмий-тадқиқот ишининг ташкил қилиниши қуйидагилар билан таъминланиши керак:

-курс ишларининг ҳар йили янгиланадиган мавзулари ҳақида ўқиётганларни ўз вақтида хабардор қилиш;

-мутахассис чиқарувчи факультет (кафедра)нинг илмий мавзуси бўйича илмий-тадқиқот иши учун лабораторияларда ўқиётганларни иш жойи билан таъминлаш;

олий таълим муасссасининг ахборот ресурс марказида мустақил илмий-тадқиқот олиб бориш имкониятини тақдим этиш;

-талабалар илмий жамиятининг конференцияларини ташкил этиш;

-талабалар илмий конференцияси ғолибларига мамлакатнинг бошқа олий ўқув юртларига маърузалар билан чиқиш имкониятларини тақдим этиш.

3.3. *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

Кундузги ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 30 соатгача қилиб белгиланиши лозим.

Ўқитишнинг меъёрий муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

- назарий ва амалий таълим – 60,2 %
- аттестация – 9,8 %
- таътил – 15,1 %
- малакавий амалиёт – 11,7 %
- битирув малакавий иши – 2,9 %

Назарий таълим ҳажми **“Гуманитар”**билим соҳасига мувофиқ фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

гуманитар ва табиий-илмий фанлар фанлар – 23,10 %;

умумкасбий фанлар – 37,20 %;

ихтисослик фанлар – 35,4 %;

қўшимча фанлар – 4,3 %;

2 курс

Илова

5111200-Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши бўйича таълим дастурининг тузилиши

Т/р	Ўқув фанлари, блоклар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юклама ҳажми, соатларда
1.00	**Гуманитар ва табиий-илмий фанлар**	**1562**
1.01	Ўзбекистон тарихи	78
1.02	Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Фукаролик жамияти	78
1.03	Фалсафа	128
1.04	Диншунослик	64
1.05	Ўзбек (рус) тили	152
1.06	Хорижий тил	356
1.07	Жисмоний тарбия ва спорт	18
1.08	Дастурлаш асослари	194
1.09	Ёш физиологияси ва гигиена	64
1.10	***Танлов фанлари***	**430**
2.00	**Умумкасбий фанлар**	**2494**
2.01	Умумий психология	194
2.02	Умумий педагогика	184
2.03	Аруз ва поэтика асослари	126
2.04	Навоийшунослик	188
2.05	Мутолаа маданияти ва ифодали ўқиш	192
2.06	Ўзбек диалектологияси	128
2.07.	Ўзбек тили тарихи	254
2.08.	Ўзбек фольклори	64
2.09.	Жаҳон адабиёти	122
2.10.	Тилшунослик ва адабиётшунослик асослари	188
2.11.	Шарк тиллари ва эски ўзбек ёзуви	356
2.12.	Матншунослик	128
	Танлов фанлари	**370**
3.00	**Ихтисослик фанлари**	**2240**
3.01	Она тилини ўқитиш методикаси	388
3.02	Ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси	388
3.03	Ҳозирги ўзбек адабий тили	460
3.04	Ўзбек адабиёти	500
3.05	Адабиёт назарияси	122
3.06	Тилшунослик назарияси	122
	Танлов фанлари	***260***
4.00	**Қўшимча фанлар**	**346**
	Жами	**6642**
	Малакавий амалиёт	**1296**
	Битирув малакавий иши	**324**
	Аттестациялар	**1080**
	Жами	**2700**
	ҲАММАСИ	**9342**

	ҲАММАСИ	9342

Библиографик маълумотлар

УДК: 002: 651. 1/17
ОКС 01.040.01

Гуруҳ Т 55

Таянч сўзлар:

Давлат таълим стандартлари, малака талаблари, ўқув режа, компетенция, модуль, касбий фаолият турлари, амалиёт объекти, кадрлар сифати, касбий фаолият тури, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, бакалавриатнинг асосий ўқув режа ва фан дастури (бакалавриат дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли; ҳозирги ўзбек адабий тили, нутқ, меъёр, ўзбек тили тарихи, араб ва форс алифбоси, диалектология, ўзбек фольклори, мутолаа маданияти, ифодали ўқиш, ўзбек адабиёти, навоийшунослик, адабиёт назарияси, жаҳон адабиёти, туркий халқлар адабиёти, она тилини ўқитиш методикаси, ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси, юклама, юклама ҳажми.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети

Ректор _____ **Ш.С.Сирожиддинов**

2019 йил «25» 07

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги

Республика таълим маркази

Директор _____ **А.Умаров**

2019 йил «25» 07

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги

Олий таълимни ривожлантириш тадқикотлари ва илғор технологияларни татбиқ этиш маркази

Директор _____ **З. Хакимов**

2019 йил «29» 07

М.Ў.

"Тил ва адабиёт таълими" журнали бош муҳаррири

_____ **Б. Жовлиев**

2019 йил «29» 07

М.Ў.

***5111200- Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналиши бўйича малака талаблари ва ўқув режасини ишлаб чиқувчи**

Ишчи гуруҳ таркиби

т/р	Ишчи гуруҳ раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш.	Лавозими, илмий даражаси ва унвони, иш жойи	Имзо
Раис			
1	Л.Раупова	Ўзбек тили ва адабиёти факультети декани, филология фанлари доктори	
Аъзолари:			
2	К.Досонов	Ўзбек тили ва адабиёти факультети Ўқув ишлари бўйича декан ўринбосари	
3	М.Абдуллаева	Ўзбек тили ва адабиётини ўкитиш методикаси кафедраси мудири, доцент, филология фанлари номзоди	
4	С.Мухамедова	Ахборот ва замонавий педагогик технологиялар кафедраси мудири, филология фанлари доктори, профессор	
5	Н.Чинниқулов	Сиртқи бўлим бошлиғи филология фанлари номзоди	

Ўқув ишлари бўйича проректор **И.Азимов**

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

бакалавриат таълим йўналишлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йуналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	***Вазирлик (идора)нинг*** **ташкилот (корхона)лари учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши**		**Вазирлик (идора)нинг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)**
	Шифри	Номи	
1.	5111200	Ўзбек тили ва адабиёти	**Битирувчи қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:** -“Бола ҳуқукларининг кафолатлари тўғрисида”ги Қонунини; Ўзбекистон Республикаси Президентининг, Вазирлар Маҳкамасининг таълим тизимини такомиллаштиришга оид Қарор ва фармойишларини ҳамда давлат таълим стандартларини мукаммал билиш; - ўқитадиган ўқув предмети бўйича дарсни ташкил этиш методикасини, педагогик ва касбий мулокот назарияси ва амалиётини, ёш психологияси ва физиологиясини тўлиқ ўзлаштириш; - хорижий тиллардан бирининг бошланғич боскичини ва ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш; - ўзбек тили ва адабиёти фани бўйича ўқувчиларга давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурларига асосланган назарий ва амалий ўқув машғулотларини олиб боришни таъминлаш; -ўқувчиларнинг давоматини назорат қилиш, ўзлаштиришини рейтинг Низоми асосида объектив баҳолашни таъминлаш; - ўқувчиларни фанлар бўйича олимпиадаларга, турли мусобақаларга, илмий конференция ва фестивалларга тайёрлаш, очиқ дарслар ташкил қилиш, фан тўгараклари ишларига раҳбарлик қилиш; - ўзбек тили ва адабиёт фанини ўқитишда намунавий инновацион технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш; - ўзбек тили ва адабиётига оид назарий билимларини мунтазам такомиллаштириб бориш, она тили ва адабиёт фанларининг долзарб масалаларини илғай олиш, ўқитувчилик фаолиятида қўллай билиш ва ўқувчиларга етказа олиш; - ўзбек тили ва адабиёти тарихи, таълимоти ва назариялари, йирик намояндалари, тилшунослик ва адабиётшуносликнинг фан соҳаси сифатида шаклланиши, ушбу соҳадаги турли мактаблар, олимларнинг концепция ва илмий ёндашувларини билиш;

			олимларнинг концепция ва илмий ёндашувларини билиш; -тилшунослик ва адабиётшуносликдаги тизимли ёндашув усулларини таҳлил жараёнига татбиқ этиш; - она тили ва адабиёт фанини ўқитишда машғулотларда мавзуни ўқувчилар ёш хусусиятидан келиб чиқиб ўтиш усуллари борасида илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни эгаллаш; - бадиий асарни, адабий ва бошқа матнларни лисоний таҳлил этиш ҳамда унинг методларини дарс давомида қўллай олиш; - илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда ўзбек тили, ўзбек адабиёти ҳамда бу фанларни умумтаълим мактабларида ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот ишларини олиб бориш; -интернет тармоғидаги ўзбек тили ва адабиёти фанининг энг янги илмий ютуқлари ҳақидаги маълумотлар билан мунтазам танишиб бориш, фанга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш; - дарс машғулотларида Ўзбекистон ва жаҳон тарихига оид манбалардан илмий, маънавий-маърифий соҳада фойдаланишни ташкиллаштириш; - ўқув машғулотларида ўқувчиларда умуминсоний қадриятларга содиқлик, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни шакллантиришга эътибор қаратиш; - Ўзбекистон ва жаҳон ҳамжамиятида юз бераётган ижтимоий-сиёсий воқелик ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиш, улардан ҳаёт ва касбий фаолиятда замонавий илмий асосларда фойдалана олиш; - атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос ҳолатда ўқув жараёнини ташкил этишда иштирок этиш.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Республика Таълим маркази директори **А.Умаров**

Ўзбекистон Республикаси

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги

Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва

илғор технологияларни татбиқ этиш маркази **З.Хакимов**

“Тил ва адабиёт таълими” журнали таҳририяти томонидан бакалавриат таълим йўналишлари учун янгидан яратиладиган малака талабларигакиритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йуналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малакаталаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	“Тил ва адабиёт таълими” журнали учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		“Тил ва адабиёт таълими” журналининг бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	**5111200**	**– Ўзбек тили ва адабиёти**	**Битирувчи қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:** - таълимнинг турли босқичларида дарс лойиҳаларини тузиш ва ташкил қила олиш; - адабий тил доирасида фикрлаш маданиятини эгаллаган бўлиши, оғзаки ва ёзма нутқини аргументланган ҳолда аниқ баён қилиш қобилиятига эга бўлиши; - матнларни имловий, услубий жиҳатдан таҳрир қила олиш; -ижодкорлик салоҳиятидан фойдаланиши, янги ғояларни яратиши; -тил ва адабиёт таълимига оид мақолаларни ёза билиши; - барча турдаги иш юритиш ҳужжатларини ёза билиши; - барча турдаги маълумотларни ёза олиш; - ўзбек тили ва адабиёти таълими соҳасига оид адабиётлар (мақолалар, китоблар, малакавий иш) таҳлилларини ёза олиш; - соҳага оид адабиётлар (бирламчи ва иккиламчи манбалар)га аннотациялар ёза олиш; - турли илмий материалларга хулоса ёза олиш; - конференцияларда қатнашиш учун таклиф ва мулоҳазалар ёза олиш; - соҳага оид мавзулар бўйича тақдимот ва маърузалар қила олиш; - амалиётда ахборот технологияларини халқаро ва касбий стандартларини, замонавий педагогик ва ахборот технологияларини қўллаш.

“Тил ва адабиёт таълими” журнали бош муҳаррири Б.Жовлиев

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сон Қарори билан тасдиқланган "2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури"нинг III-қисмида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорларида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида 5120100–Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналиши малака талабларини турдош олий таълим муассасалари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш. "29" 07 2019 й.

Қатнашдилар: Қ.Шарипов – Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари, Ш.Шерматов – Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазири, ЖизДПИ ўқув ишлари бўйича проректори, НавДПИ ректори, ҚўқДПИ ўқув ишлари бўйича проректори, НукДПИ ўқув ишлари бўйича проректори, БухДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ГулДУ ўқув ишлари бўйича проректори, СамДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ТерДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ҚаршиДУ ўқув ишлари бўйича проректори, УргДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ФарДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ҚҚДУ ўқув ишлари бўйича проректори, АндДУ ўқув ишлари бўйича проректори, Б.Абдушукуров – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўзбек филологияси факультети декани, А.Сайфуллаев - Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Таржима назарияси ва амалиёти факультети декани, Л.Раупова - Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўзбек тили ва адабиёти факультети декани ва таклиф этилганлар

КУН ТАРТИБИ:

1. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида Ижодий ишчи гуруҳлар томонидан тайёрланган Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол

иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чикарилган Фармон ва қарорлар асосида 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили, 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари малака талаблари муҳокамаси.

Сўзга чиқди: Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетининг ўқув ишлари бўйича проректори И.Азимов ўз маърузасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майда ПҚ-4797-сонли "Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида"ги Фармони ҳамда Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорларида ўзбек тили ва адабиёти мутахассислари олдига жуда катта масъулиятли вазифалар қўйилганлигини таъкидлади. Жумладан, ўзбек тили ва адабиётини, унинг ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштирган, давр талабларига жавоб берадиган юксак малакали илмий ва педагог кадрлар тайёрлаш, талаба ёшларни, ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдаланган ҳолда, Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий қадриятларга ҳурмат руҳида, кенг дунёқарашга эга бўлган ва мустақил фикрлайдиган, маънавий етук инсонлар этиб тарбиялаш, умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейлари, олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб бориш, илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш вазифалари университетнинг устувор йўналиши сифатида белгиланган, шунинг учун ҳам ушбу вазифаларни ўз вақтида самарали ҳал этиш мақсадида таълим йўналишлари малака талабларини қайта ишлаб чиқиш зарурияти туғилганини айтиб ўтди ҳамда университет ректори томонидан тузилган ишчи гуруҳ томонидан таълим йўналиши малака талаблари Фармон ва қарорларда белгиланган вазифалар мазмун-моҳияти чуқур сингдирилган ҳолда қайта ишлаб чиқилгани ҳақида ахборот берди. Мажлис иштирокчиларидан мазкур малака талабларини муҳокама қилиш ҳамда фикр-мулоҳазалар, таклифлар билдиришни сўради.

Эшитилди: Р.Яркулов – университет ўқув бўлими томонидан таълим йўналишлари бўйича мутахассисларни жалб қилган ҳолда Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифаларга асосан бакалавриат таълим йўналишлари малака талаблари лойиҳалари ишлаб чиқилди. 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили, 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз

таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари бўйича малака талабларини ишлаб чиқувчи Ишчи гуруҳ қуйидаги таркибда фаолият юритди:

Ш.С.Сирожиддинов – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ректори, Ишчи гуруҳ раиси;

И.Азимов – ўқув ишлари бўйича проректор – раис ўринбосари;

Б.Абдушукуров – Ўзбек филологияси факультети декани;

Л. Раупова – Ўзбек тили ва адабиёти факультети декани;

А.Сайфуллаев – Таржима назарияси ва амалиёти факультети декани.

Кун тартибидаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида

ҚАРОР ҚИЛИНДИ:

1. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида Ишчи гуруҳлар томонидан тайёрланган 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили, 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари малака талабларини ишлаб чиқишда Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифалар ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилганлиги, асосий кадрлар истеъмолчилари бўлган Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлигидан экспертизадан ўтказилганлиги инобатга олинсин.

2. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида мавжуд 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили, 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари малака талабларини тайёрлашда турдош ОТМлар томонидан билдирилган камчилик ва таклифлар инобатга олингани таъкидлансин.

3. Мазкур малака талабларини ўрнатилган тартибда тасдиқлатиш учун Вазирлик ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси **Ш. Сирожиддинов**

Котиб **Н.Чиниқулов**

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши учун тайёрланган малака талабларига

ТАҚРИЗ

Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорларида таълим-тарбия тизимининг барча бўғинларида бошқа фанлар қатори ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг ҳамда ушбу соҳа бўйича юқори малакали кадрлар тайёрлашнинг сифатини тубдан ошириш бўйича жуда муҳим ва долзарб вазифаларни қўйди.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуасини ўзида ифодалаган Олий таълимнинг ушбу малака талабларида **5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти** бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи, мазкур таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар тақдим этилган.

2018 йил 5 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорида белгиланган вазифаларни қамраб олингани ҳолда ишлаб чиқилган. Бугунги кун талабидан келиб чиқиб, юқори малакали, рақобатбардош педагог кадрлар тайёрлашни инобатга олган ҳолда, таълим йўналиши учун зарур бўлган янги фанлар киритилган.

Унда бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари ҳамда бакалавр касбий фаолиятининг турлари, касбий мослашув имкониятлари кўрсатилган. Соҳа бўйича бакалавр эгаллаши лозим бўлган ўқув-малакавий компетенциялар, касбий-педагогик компетенциялар изоҳланган. Умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун, педагогик, илмий-тадқиқот, маънавий-маърифий фаолиятида, ташкилий-бошқарув фаолиятида эгалланиши зарур бўлган касбий компетенциялар асослаб берилган.

Айниқса, Умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун қўйилган талаблар замонавий педагог эгаллаши зарур бўлган энг зарур сифатларни ўзида жамлаган. Малака талабларида кўрсатилганидек, педагог яхши билимга эга бўлиши билан бирга, ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаган бўлиши, замонавий информацион ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ностандарт ўқув машғулотларини ишлаб чиқиш ва ўтказиш қобилиятига эга бўлиши, мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва шакллар жабҳаларида ўз-ўзини мукаммал такомиллаштириб бориш қобилиятига эга бўлиши, электрон ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши керак. Фанлар блоки ва уларнинг мазмуни бакалавр эгаллаши лозим бўлган билим, малака ва кўникмаларни шакллантириш, фанларни тўғри танлаб қўйиш имкониятини яратган. Таълим сифатига қўйилаётган талаблар рақобатбардош кадрлар етиштиришга қаратилган. Меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда бакалавриат таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фанлар дастурларининг мослашувчанлиги таъминланган. Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалавриат таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни бакалавр қандай тасаввурга эга бўлиши; нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалавриат таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилаётган фанларнинг малака талаб нуқтаи назаридан тақдим этилаётган мазмуни ва йўналиш ўқув режасидаги умумий юклама ҳажми тақсимотнинг назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мослиги мазкур йўналишда яхши мутахассислар тайёрлашда муҳим рол ўйнайди.

Хуллас, **5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти** таълим йўналиши учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бугунги куннинг мутахассиси - яхши билим ва малакага эга етук педагог-ўқитувчи, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

Ҳ.Қодиров
Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети доценти, “Педагогика ва психология” факультети декани

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши учун тайёрланган малака талабларига

ТАҚРИЗ

Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлашга қаратилган мазкур малака талаблари **5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти** таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди. Унда мазкур таълим йўналишининг умумий тавсифи ва таснифи тақдим этилган: бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари ҳамда бакалавр касбий фаолиятининг турлари, касбий мослашув ҳамда таълимни давом эттириш имкониятлари аниқ ва тўғри кўрсатиб берилган.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши бўйича бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, бакалавр таълим дастурини ўзлаштириш натижасида касбий тайёргарликнинг асосий турлари ва ихтисослигига мос касбий вазифалар қўйилган. Педагогик, илмий-тадқиқот ҳамда маънавий-маърифий, ташкилий-бошқарув фаолиятидаги вазифалари, бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар аниқ белгиланган.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талабларда бакалариат таълим йўналиши ўқув ражаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва унда талабаларнинг қуйидаги мажбурий – гуманитар ва табиий-илмий; умумкасбий; ихтисослик; қўшимча фанлар блокларини ўзлаштириши назарда тутилган. Ҳар бир фан блоки бўйича белгиланган талабларнинг мазмун-моҳияти, уларнинг ўзаро боғлиқлиги, меҳнат бозори учун рақобатбардош кадр тайёрлашдаги аҳамияти кўрсатилган. Касбий фаолиятининг объектлари – ўзбек тили, адабиётшунослик, ўзбек тили ва адабиёти таълими жараёнлари; ўқитишнинг педагогик технологиялари ва методлари; таълимнинг назарий масалалари; ўқитиш методикаси; лойиҳалаштириш асосида ўқув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лабаратория машғулотларини лойиҳалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, мактабдан ташқари таълим муассасалари таълим-тарбия жараёни; таълим соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимларини топишни ташкил этиш жараёни; таълимни бошқариш ва педагогик жараённи ташкил этишнинг тўгри белгилаб олинганлиги бу йўналишда етук мутахассислар тайёрлашга яхши имкониятлар беради.

Фанлар блоки ва уларнинг мазмуни бакалавр билим, малака ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар асосида фанларни тўғри танлаб қўйиш имкониятини яратган. Таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда бакалавриат таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фанлар дастурларининг мослашувчанлиги таъминланиши лозимлиги бу ҳужжатнинг қимматини оширади.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалавриат таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни бакалавр қандай тасаввурга эга бўлиши; нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги умумий юклама ҳажмининг тақсимоти ҳам назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мос қилиб тақсимланган.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бугунги куннинг мутахассиси - яхши билим ва малакага эга етук педагог- ўқитувчи, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

Н. Маҳмудов,

ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти директори, филология фанлари доктори, профессор

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши учун тайёрланган малака талабларига

ТАҚРИЗ

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуасини ўзида ифодалаган Олий таълимнинг ушбу малака талабларида **5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти** бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи, мазкур таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар тақдим этилган.

2018 йил 5 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорида белгиланган вазифаларни қамраб олингани ҳолда ишлаб чиқилган. Бугунги кун талабидан келиб чиқиб, юқори малакали, рақобатбардош педагог кадрлар тайёрлашни инобатга олган ҳолда, таълим йўналиши учун зарур бўлган янги фанлар киритилган.

Унда бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари ҳамда бакалавр касбий фаолиятининг турлари, касбий мослашув имкониятлари кўрсатилган.

Соҳа бўйича бакалавр эгаллаши лозим бўлган ўқув-малакавий компетенциялар, касбий-педагогик компетенциялар изоҳланган. Умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун, педагогик, илмий-тадқиқот, маънавий-маърифий фаолиятида, ташкилий-бошқарув фаолиятида эгалланиши зарур бўлган касбий компетенциялар асослаб берилган.

Айниқса, Умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун қўйилган талаблар замонавий педагог эгаллаши зарур бўлган энг зарур сифатларни ўзида жамлаган. Малака талабларида кўрсатилганидек, педагог яхши билимга эга бўлиши билан бирга, ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаган бўлиши, замонавий информацион ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ностандарт ўқув машғулотларини ишлаб чиқиш ва ўтказиш қобилиятига эга бўлиши, мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва шакллар жабҳаларида ўз-ўзини мукаммал такомиллаштириб бориш қобилиятига эга бўлиши, электрон ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши керак.

Фанлар блоки ва уларнинг мазмуни бакалавр эгаллаши лозим бўлган билим, малака ва кўникмаларни шакллантириш, фанларни тўғри танлаб қўйиш имкониятини яратган. Таълим сифатига қўйилаётган талаблар рақобатбардош кадрлар етиштиришга қаратилган. Меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда бакалавриат таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фанлар дастурларининг мослашувчанлиги таъминланган.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалавриат таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни бакалавр қандай тасаввурга эга бўлиши; нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалавриат таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилаётган фанларнинг малака талаб нуқтаи назаридан тақдим этилаётган мазмуни ва йўналиш ўқув режасидаги умумий юклама ҳажми тақсимотнинг назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мослиги мазкур йўналишда яхши мутахассислар тайёрлашда муҳим рол ўйнайди.

Хуллас, **5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти** таълим йўналиши учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бугунги куннинг мутахассиси - яхши билим ва малакага эга етук педагог-ўқитувчи, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

М.Пардаева
Республика Таълим маркази
директор ўринбосари

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети 5111200- Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши малака талабларининг ишлаб чиқувчилари ва асосий кадрлар истеъмолчилари ўртасида

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент ш. "29" 07 2019 й.

Биз қуйида имзо чекувчилар –Ўзбекистон Республикаси Халқ таълим вазирлиги, Республика таълим маркази директори А.Умаров, "Тил ва адабиёт таълими" журнали муҳаррири Б.Жовлиев ҳамда Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Ўқув ишлари бўйича проректори И.Азимовлар Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ривожлантириш маркази, Халқ таълими вазирлиги ҳамда Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетининг профессор-ўқитувчилари билан биргаликда Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифалар ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилган малака талабларнинг мазмуни билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик:

5111200- Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқилишида кадрлар истеъмолчилари Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, ўрта махсус, касб-ҳунар таълим маркази, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълим вазирлиги ҳамда "Тил ва адабиёт таълими" журнали томонидан қўйилган талаблар инобатга олинган.

5111200- Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида" ПҚ-3775-сонли қарорлари ижросини таъминлаш ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилган.

5111200- Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари ўқув режалари, фан дастурлари ҳамда бошқа ҳужжатларни яратиш учун асос ҳисобланади.

Ишлаб чиқилган *5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти* бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Ўзбекистон Республикаси

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги

Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва

илғор технологияларни татбиқ этиш маркази **З.Хакимов**

“Тил ва адабиёт таълими”журнали муҳаррири **Б.Жовлиев**

Ўқув ишлари бўйича проректори **И.Азимов**

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши ўқув жараёни жадвали ва ўқув режанинг 2018 йилда тасдиқланган ўқув режаси билан қиёсий-солиштирма жадвали

I.ЎҚУВ ЖАРАЁНИ ЖАДВАЛИ

2018 йилдаги ўқув режа бўйича

Курс	Хафталар																																																				Ўқув жараёни: ЖАМИ	шундан: Назарий таълим	Аттестациялар	Малакав амалиети	Битирув малакавий иши	Таътил	Ҳаммаси
	Сентябр					Октябр				Ноябр				Декабр				Январ				Феврал				Март					Апрел				Май			Июн			Июл				Август														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52								
I																		Т	Т			А	А																		А	А	М	М	М	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	42	36	4	2		10	52
II																		Т	Т			А	А																		А	А	М	М	М	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	42	36	4	2		10	52
III																		Т	Т			А	А																		А	А	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	40	36	4			12	52
IV																		Т	Т			А	А	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М					А	А	Д	Д	Б	Б	Б	ББ	Б	Т	Т					44	22	7	11	5	4	48
																																																				Жами	168	130	19	15	5	36	204

	Назарий таълим	А	Аттестация	М	Малака амалиёти	Д	Давлат аттестацияси	Б	Битирув малакавий иши	Т	Таътил

2018 йилдаги ўқув режа бўйича

Курс	Ҳафталар																																																				Ўқув жараёни хафталари сони: ЖАМИ	шундан: Назарий ва амалий таълим	Аттестациялар	Малакавий амалиёт	Битирув малакавий иши химояси билан	Таътил хафталари сони	Ҳаммаси
	Сентябрь					Октябрь				Ноябрь				Декабрь				Январь				Февраль				Март					Апрель				Май			Июнь			Июль				Август														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52								
I																		Т	Т		А	А																			А	А	М	М	М	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	43	35	4	4		9	52
II																		Т	Т		А	А																			А	А	М	М	М	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	43	35	4	4		9	52
III																		Т	Т		А	А																			А	А	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	43	35	4	4		9	52
IV																		Т	Т	А	А	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	М	Д	Д	Б	Б	Б	Б	Б	Т	Т					44	17	4	18	5	4	48
																																																			Жами	173	122	16	30	5	31	204

	Назарий ва амалий таълим	А	Аттестациялар	М	Малакавий амалиёт	Д	Давлат аттестацияси	Б	Битирув малакавий иши химояси билан	Т	Таътил хафталари сони

Ҳафталик ўқув жараёни жадвали ва турли хилдаги дарслар ҳажми 2018 йилга 2017 йилдагидан олинган.

II. ЎҚУВ РЕЖАСИ

Т/р	Ўқув фанлари, блоклар ва фаолият турларининг номлари	2018 йилдаги ўқув режа бўйича			2019 йилдаги ўқув режа бўйича			Аудитория юкламаси фарки +/-	Изоҳ*
		Юклама ҳажми, ва соат ва % да			Юклама ҳажми, ва соат ва % да				
		Умумий	%	Аудитория	Умумий	%	Аудитория		
1.00	**Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар**	**1102**	**16**	**666**	**1828**	**27,7**	**964**	**+352**	**Блокнинг номланиши Гуманитар ва табиий илмий фанлар деб ўзгартирилди**
1.01	Ўзбекистон тарихи	96		54	78		52	-12	Фан оптималлаштирилиб, ўқув режада дарс соатлари кискартирилди
1.02	Милий ғоя: Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси	60		36				-60	Ўқув режадан чиқарилди
1.03	Диншунослик	60		36	64		72	+4	
1.04	Фуқаролик жамияти	90		54	94		54	+4	
1.05	Фалсафа	118		72	128		72	+10	
1.06	Иқтисодиёт назарияси	60		36				-60	Ўқув режадан чиқарилди
1.07	Ўзбек (рус) тили	150		90	150				Ўқув режадан чиқарилди
1.08	Хорижий тил	356		216	356		210		
1.09	Жисмоний тарбия ва спорт*	118		72	32		70	-86	"Жисмоний тарбия ва спорт" фани "Ёш физиологияси ва гигиена" фани билан бирлаштирилди
2.00	**Математик ва табиий-илмий фанлар**	**1228**	**18**	**684**				-1228	**1-блок билан бирлашди**
2.01	Математик мантиқ	142		72	256		64		"Математик мантиқ" фани "Филологлар учун математика" фани алмаштирилди
2.02	Экология	108		54	60			-48	Ўқув режадан чиқарилди
2.03	Дастурлаш асослари ва ахборот технологиялари	282		144	194			- 88	Ўқув режадан чиқарилди
2.04	Ёш физиологияси ва гигиена	66		36	64			-2	Фан оптималлаштирилиб, 1-блок фанларига ўтказилди
2.05	Ўзбек тили ва адабиёти таълимида замонавий ахборот технологиялари	142		72	252				Ўқув режадан чиқарилди
2.06	Компьютер лингвистикаси	142		72	256				Ўқув режадан чиқарилди
2.07	Умумий психология	144		108	188		194	+44	1-блок фанларига утказилди
2.08	Умумий педагогика	142		90	184		184	+42	1-блок фанларига утказилди
2.08	Социология	60		36					Ўқув режадан чиқарилди
3.00	**Умумкасбий фанлар**	**3466**	**49**	**2110**	**3080**	**46,8**	**2530**	**-386**	**2-блок деб ўзгартирилди**
3.01	Ўзбек тилини ўкитиш методикаси	238		144	244		136	+6	

3.02	Ўзбек адабиётини ўкитиш методикаси	238		144	244		136	+6	
3.03	Ўзбек тили ва адабиёти таълимида замонавий педагогик технологиялар ва лойиҳалаштириш	188		126	252		140		"Тил таълимида инновацион ёндашув" фани билан бирлаштирилиб, "Таълимда инновацион ахборот ва педагогик технологиялар" деб номланди
3.04	Тил таълимида инновацион ёндашув	82		36	252		140		"Ўзбек тили ва адабиёти таълимида замонавий педагогик технологиялар ва лойиҳалаштириш" фани билан бирлаштирилиб, "Таълимда инновацион ахборот ва педагогик технологиялар" деб номланди
3.05	Мутолаа маданияти ва риторика	238		144	192		106	- 44	Фан номи "Ифодали ўкиш ва нутк маданияти" деб ўзгартирилди
3.06	Ёзма нутк меъёрлари	86		54	130		72	+44	"Ёзма ишларни ташкил этиш методикаси" фани таркибига сингдирилди
3.07	Мутахассисликка кириш	226		144	188		104	-38	Фан номи "Тилшунослик ва адабиётшунослик асослари" деб ўзгартирилди
3.08	Ҳозирги ўзбек адабий тили	440		288	442		246	+2	
3.09	Узбек диалектологияси	90		54	98		54	+8	
3.10	Узбек тили тарихи	186		126	252		140	+66	
3.11	Замонавий ўзбек адабиёти ва адабий жараён	70		36					Ўқув режадан чиқарилди
3.12	Ўзбек фольклори	104		54	58		36	-46	
3.13	Матншунослик	118		72					Ўқув режадан чиқарилди
3.14	Ўзбек адабиёти тарихи	272		180	252		140	-20	
3.15	Жаҳон адабиёти	150		90	126		70	-24	
3.16	Адабиёт таълимида интегратив ёндашув	114		72	246		136	+132	"Тил таълимида интегратив ёндашув" фани билан бирлаштирилиб, "Тил ва адабиёт таълимида интегратив ёндашув" деб номланди
3.16	Ўзбек болалар адабиёти	56		36	64		36	+8	3-блок ихтисослик фанларига ўтказилди
3.16	Шарк тиллари ва эски ўзбек ёзуви	300		180	348		194	+48	
3.16	Давлат тилида иш юритиш	96		54					Ўқув режадан чиқарилди
3.17	*Танлов фанлари*	*174*		*112*	*138*		*72*	*-36*	
4.00	**Ихтисослик фанлари**	**794**	**11**	**484**	**1302**	**18,8**	**770**	**+172**	**3-блок деб ўзгартирилди**
4.01	Адабиётшунослик назарияси	138		80					Ўқув режадан чиқарилди

4. 02	Таълим боскичларида Навоий ҳаёти ва ижодини ўрганиш	228		108	192		102	-36	Фан номи "Навоийшунослик" деб ўзгартирилди
4.03	Тил таълимида интегратив ёндашув	160		104	246		136	+132	"Адабиёт таълимида интегратив ёндашув" фани билан бирлаштирилиб, "Тил ва адабиёт таълимида интегратив ёндашув" деб номланди
4.04	Ёзма ишларни ташкил қилиш методикаси	92		54	130		72	+38	"Ёзма нутқ меъёрлари" фани билан бирлашди
	Танлов фани	*176*		*138*	*544*		*308*	*+368*	
5.00	**Қўшимча фанлар**	**430**	**6**	**216**	**378**	**5.8**	**208**		**4-блок деб ўзгартирилди**
	ЖАМИ	**7020**	**100**	**4160**	**6588**	**100**	**3660**	**-432**	
	Малака амалиёти	1404			1620			*+216*	*Малакавий амалиёт ўтказиш 20 ҳафтадан 30 ҳафтага узайтирилди*
	Битирув малакавий иши	216			270			+64	
	Аттестациялар	1026			864			-162	
	ЖАМИ	**2052**			**2970**			+918	
	ҲАМАСИ	**9072**			**9342**			+270	

Изоҳ: Қайта ишланган малака талаблари асосида таълим йўналишининг ўқув режаси ишлаб чиқилди. Янгиланган ўқув режасида 9 та фан ўзгаришсиз қолдирилди, 8 та фаннинг мазмуни қисман ўзгартирилди, 13 та фан янги киритилди. Бу эса ўқув режасидаги фанларнинг 41фоизини ташкил этади. Соатлар ҳисобида 1924 бўлиб, бу умумий соатларнинг 44 фоизини қамраб олади.

Олдинги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслаганда янги 2018 йил ўқув режасида "Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар" ва "Математик ва табиий-илмий фанлар" блоклари бирлаштирилиб, номи "Гуманитар фанлар ва табиий-илмий фанлар"га ўзгартирилди, фанлар сони 18 тадан 9 тага камайтирилди, умумий юклама ҳажми 34 фоиздан 27,7 фоизга камайтирилди. "Умумкасбий фанлар" блокининг ҳажми 49 фоиздан 46,8 фоизгача, "Ихтисослик фанлари" блокининг ҳажми 11 фоиздан 19,8 фоизгача оширилди. Шу билан бирга бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 20 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди, аудитория машғулотларининг ҳафталик юкламаси 32 соатдан 30 соатга қисқартирилди. Бунда педагогика таълим соҳаси учун кадрлар тайёрловчи хорижий университетларнинг аксариятида бакалавр таълим йўналишларининг ўқитиш муддати 4 йил, магистратура мутахассисликлариники эса 2 йил этиб белгиланганлиги ҳисобга олинди.

Ўқув ишлари бўйича проректор **И.Азимов**

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналиши малака талабларининг ишлаб чиқилишига
ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда қуйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майдаги "Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида"ги ПҚ – 4797 сонли Фармони;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги "Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-3151-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2018 йил 14 майдаги 426-сонли буйруғи;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги "2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Рспубликасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида"ги ПҚ-3769-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПҚ-3775-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғи;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги "олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида"ги 504-сонли буйруғи.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда таълим соҳасининг бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари битирувчиларига қўйиладиган малака талабларида кадрлар истеъмолчилари томонидан берилган кўрсатмалар ҳисобга олинган.

Олдинги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслаганда янги малака талаби бўйича бакалавриатда "Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар" ва "Математик ва табиий-илмий фанлар" блоклари бирлаштирилиб, номи "Гуманитар фанлар ва табиий-илмий фанлар"га ўзгартирилди ва умумий юклама ҳажми 34 %дан 27,7 %га камайтирилди. "Умумкасбий фанлар" блокининг ҳажми 49 %дан 46,8 %гача, "Ихтисослик фанлари" блокининг ҳажми 11 % дан 19,8 % гача оширилди. Шу билан бирга

бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 20 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди, аудитория машғулотларининг ҳафталик юкламаси 32 соатдан 30 соатга қисқартирилди.

Ушбу малака талаби "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармонларини мукаммал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талаби дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний қадриятлар тамойиллари ҳисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-қоидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қулайлиги - унинг бажарилишини назорат килиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этди.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларига тажрибада синовдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютиқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Ўқув ишлари бўйича проректор **И.Азимов**

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда олий маълумотли кадрлар тайёрлашнинг хорижий тажрибалардан фойдаланганлиги хақида

МАЪЛУМОТНОМА

Ўзбекистон Республикаси Призидентининг 2016 йил 13 майдаги ПҚ-4797-сон Фармони ҳалқимиз маънавий ҳаётида унитилмас воқеа бўлди. Мазкур Фармоннинг энг асосий мақсади ҳозирги тез ўзгараётган глобаллашув даврида ўзбек тили ва адабиётининг ўзига хос бетакрор хусусиятлари, тараққиёти, унинг бугунги ҳолати ва истиқболи билан боғлиқ масалаларни чукур ўрганиш, бу борада олиб борилаётган илмий тадқиқот ишлари самарадорлигини кучайтириш, таълим-тарбия тизимининг барча бўғинларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг ҳамда ушбу соҳа бўйича юқори малакали кадрлар тайёрлашнинг сифатини тубдан оширишдан иборат бўлиб, соҳа мутахассисликлари олдига жуда муҳим ва долзарб вазифаларни қўйди. Жумладан, ўзбек тили ва адабиётини ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштирган, давр талабларига жавоб берадиган юксак малакали илмий ва педагог кадрлар тайёрлаш, талаба ёшларни ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдаланган ҳолда, Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий кадриятларга ҳурмат руҳида, кенг дунёқарашга эга бўлган ва мустакил фикрлайдиган, маънавий етук инсонлар этиб тарбиялаш, умумтаълим мактаблари, академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари, олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб бориш, илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш вазифалари факультетнинг устувор йўналиши сифатида белгиланди.

Фармоннинг мазмун-моҳияти, мақсади ҳамда белгилаб берилган вазифалар малака талаблари мазмунига тўлиқ сингдирилди. Шу билан бирга, малака талабларини ишлаб чиқишда Буюк Британия, Германия, Япония, Жанубий Корея каби ривожланган хорижий мамлакатлар илғор тажрибалари ўрганилди. Уларнинг ўқитиш тизими, ўқув режасидаги фанлар рўйхати таҳлил қилиниб, ижобий жиҳатлари ўзлаштирилди. Ана шу асосда таълим йўналишида ўқитиладиган фанларнинг қиёсий жадвали тайёрланди.

Қайта ишланган малака талаблари асосида таълим йўналишининг ўқув режаси ишлаб чиқилди. Янгиланган ўқув режасида 9 та фан ўзгаришсиз колдирилди, 8 та фаннинг мазмуни қисман ўзгартирилди, 13 та фан янги киритилди. Бу эса ўқув режасидаги фанларнинг 41% ини ташкил этади. Соатлар ҳисобида 1924 бўлиб, бу умумий соатларнинг 44 % ини қамраб олади.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда таълим соҳасининг бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари битирувчиларига қўйиладиган

малака талабларида кадрлар истеъмолчилари томонидан берилган кўрсатмалар ҳисобга олинган.

Олдинги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслаганда янги малака талаби бўйича бакалавриатда "Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар" ва "Математик ва табиий-илмий фанлар" блоклари бирлаштирилиб, номи "Гуманитар фанлар ва табиий-илмий фанлар"га ўзгартирилди ва умумий юклама ҳажми 34 %дан 27,7 %га камайтирилди. "Умумкасбий фанлар" блокининг ҳажми 49 %дан 46,8 %гача, "Ихтисослик фанлари" блокининг ҳажми 11 % дан 19,8 % гача оширилди. Шу билан бирга бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 20 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди, аудитория машғулотларининг ҳафталик юкламаси 32 соатдан 30 соатга қисқартирилди. Ушбу малака талаби таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармонларини мукаммал амалга оширилишига қаратилган.

Педагогика таълим соҳаси учун кадрлар тайёрловчи хорижий университетларнинг аксариятида бакалавр таълим йўналишларининг ўқитиш муддати 4 йил, магистратура мутахассисликлариники эса 2 йил этиб белгиланганлиги ҳисобга олинди.

Хорижий мамлакатлар олий таълим муассасаларидаги талабага ўз танлови бўйича фан ўрганиш имкониятини бериш, яъни таълимни демократлаштиришни назарда тутган ҳолда, ушбу 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши ўқув режасидаги танлов фанлари ҳажми олдинги авлод ўқув режасидаги танлов фанлари ҳажмига нисбатан оширилган.

Ўқув ишлари бўйича проректор **И.Азимов**